

Werkgroep Behoud de Peel

Nieuwsbrief 6-1-'22

Gebiedsgerichte Aanpak Vitale Peel

De gebiedsgerichte aanpak, die rond de Natura2000-gebieden gaat plaatsvinden, is een zeer belangrijk proces. Het is de bedoeling dat er nu eindelijk eens gaat gebeuren waar WBdP al jarenlang voor heeft gepleit: verhoging van de waterstand in een ruime zone rondom de Peel, een ingrijpende verandering van het agrarische productiesysteem: natter, natuurinclusief, korte kringlopen.

Maar we zijn sceptisch. Provincie N.-Brabant is vaag over de doelen. Ondanks de wettelijke verplichting wordt het natuurdoel (stikstofreductie en natuurherstel) niet duidelijk vooropgesteld. Vele doelen staan zonder prioriteitsvolgorde naast elkaar. Het gevaar bestaat dat er weer, net zoals eerder in bijv. de landinrichting Peelvenen ('het onverenigbare verenigd'), te veel gepoogd gaat worden om 'de kool en de geit te sparen'.

WBdP zal zich er uiteraard voor inspannen om dat te voorkomen.

Wet stikstof en natuurverbetering

Op 29-5-2019 bereikte WBdP bij de Raad van State (na succes bij het Europese Hof van Justitie) de inmiddels zeer bekend/berucht geworden 'stikstofuitspraak'. Het Programma Aanpak Stikstof werd afgekeurd. Nederland moet veel meer doen om de te hoge stikstofneerslag op de natuur te verminderen.

Als gevolg daarvan is op 1-7-2021 de Wet stikstofreductie en natuurverbetering ingegaan.

Deze wet regelt onder meer: in 2025 moet minimaal 40% van de stikstofgevoelige natuur in de Natura2000-gebieden een gezond stikstofniveau (niet hoger dan de 'kritische depositie') hebben; in 2030 minimaal de helft en in 2035 minimaal 74%.

Het plan van het nieuwe kabinet is om de doelstelling te versnellen van 2035 naar 2030.

De Minister van LNV is volgens de wet verplicht om een programma stikstofreductie en natuurverbetering vast te stellen.

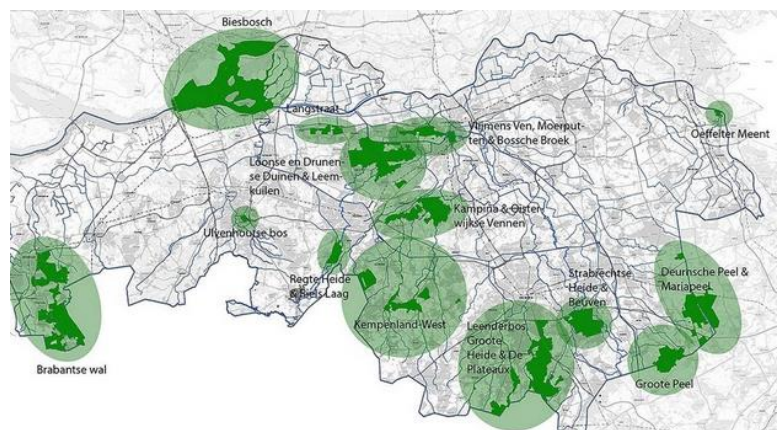
Gedeputeerde staten zijn verplicht om provinciale gebiedsplannen op te stellen, ter uitwerking van de landelijk vereiste depositiereductie.

Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof

Met de hierboven genoemde gebiedsplannen werken provincies samen met het Rijk en gebiedspartners aan het terugdringen van de stikstofbelasting in Natura2000-gebieden: de 'gebiedsgerichte aanpak'. Het ministerie schrijft er over:

Dankzij maatwerk worden bronmaatregelen gericht en efficiënt ingezet, want elk gebied is anders. Daarnaast werken de provincies met de betrokken partijen in een gebied

aan herstel en ontwikkeling van de natuur, de leefbaarheid en de economie van dat gebied. Dit vindt plaats in gebiedsprocessen. Waar mogelijk worden daarbij verschillende opgaven tegelijk aangepakt, zoals verdroging en andere wateropgaven, klimaatadaptatie, de energietransitie en ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

Provincie N.-Brabant bericht op haar website:

Met de gebiedsgerichte aanpak stikstof werken de provincie en haar partners aan het verbeteren

van de condities in de zone direct rondom 14 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Brabant.

Dat is nodig omdat de directe omgeving veel invloed heeft op het natuurgebied:

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiY-sDpqr1AhXC-6QKHZ0RB1kQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.brabant.nl%2Fonderwerpen%2Faanpak-stikstof%2Fgebiedsgerichte-aanpak&usq=A0vVaw0q3NarRSJr7JCMiqvLP1bi>

Provincie Limburg is nog niet gestart met haar gebiedsgerichte aanpak (gga). De provincie heeft toegezegd dat dit jaar zal worden begonnen en dat WBdP er bij betrokken zal worden.

Bij de al lopende gga voor de Peel in Brabant zijn wel twee Limburgse ambtenaren aanwezig geweest. De bedoeling is dat de gga voor de Peel, die dus door Brabant is opgestart, in samenwerking met Limburg zal gebeuren, omdat de Peel in beide provincies is gelegen.

Gebiedsgerichte Aanpak Vitale Peel

WBdP is vanaf 2020 bij het proces van de gga betrokken geweest. Er werd toen begonnen met de 'verkenning'. Op de eerste bijeenkomst daarvan verbaasden wij er ons over dat er door de provincie geen heldere doelen werden gesteld. Er werd zelfs gezegd dat de betrokken partijen (o.a. gemeentes, agrariërs, waterschap, SBB, WBdP) met elkaar de doelen zouden mogen bepalen. Wij hebben onze zorg daarover geuit. Gelukkig blijkt uit het einddocument van deze verkenning wel dat stikstofreductie en verbetering van de waterhuishouding voor de Peel hoofdpunten zijn.

Na de verkenning werd door Brabant gestart met de Gebiedsgerichte Aanpak Vitale Peel. Wat opvalt is dat het woord stikstof in de titel niet meer voorkomt. Op zich is dat niet erg, omdat verdroging voor de Peel een probleem is dat zeker zo dringend aangepakt dient te worden.

Toch is onze hierboven genoemde zorg over de onduidelijkheid met betrekking tot de doelen nog niet helemaal weggenomen. Volgens de provincie zijn dit de doelen voor de gga voor de Peel: plaatje hiernaast; 8 verschillende doelen, waarbij geen prioriteitsvolgorde is aangegeven! De opgaven voor de natuur (water en stikstof) staan niet eens bovenaan in het rijtje. Van de stikstofreductie wordt zelfs gesteld dat het 'geen doel op zich' is.

Doel Gebiedsgerichte aanpak - Naar een Vitale Peel

- ▶ Vergroten leefbaarheid
- ▶ Verbeteren beschikbaarheid water en gezonde bodem
- ▶ Toekomstbestendige landbouw
- ▶ Versterken natuurgebieden en natuurnetwerk
- ▶ Vergroten beleefbaarheid (recreatie)
- ▶ Duurzame energievoorziening
- ▶ Nieuwe economische impuls
- ▶ Bijdragen aan stikstofreductie, maar geen doel op zich

Zoals we in de inleiding al schreven, bestaat hierdoor het gevaar dat er weer te veel gepoogd gaat worden om 'de kool en de geit te sparen'. Dit mag niet de bedoeling zijn. Het doel is in de wet gesteld: het gaat om stikstofreductie en om natuurherstel.

Voor dat natuurherstel is het voor de Peel van cruciaal belang dat de waterstand in een ruime zone rondom de Peel wordt verhoogd.

Voor wat betreft stikstofreductie beseffen we dat daar met de gga niet zo heel veel mee bereikt kan worden. Ammoniak uit de veehouderij (de grootste bron van de stikstofneerslag) legt grote afstanden af voordat het op de grond terecht komt (60% meer dan 10 km; 40% meer dan 100 km) en NOx uit verkeer en industrie gaat nog veel verder. Voor substantiële reductie zijn dus landelijke en zelfs buitenlandse (bron)maatregelen vereist. I.h.k.v. de gga kunnen hooguit bedrijven op korte afstand van de natuur met een hoge 'piekbelasting' worden uitgekocht en kan de landbouw in een zone rondom de natuur natuurinclusief (en rond de Peel vooral ook natter) gemaakt worden. Maar toch: om stikstof dan bij de doelen onderaan in het rijtje te plaatsen, terwijl het toch het eerste doel is dat voortvloeit uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering, dat gaat ons echter wat te ver.

WBdP heeft bij provincie Brabant haar bezorgdheid over de hierboven genoemde doelenkwestie kenbaar gemaakt. De overheid zal ons inziens bij de gga duidelijk het hoofddoel moeten aangeven. Dat hoofddoel is het Natura2000-doel. Bijvoorbeeld een 'toekomstbestendige landbouw' is geen doel, maar een middel om het doel te kunnen bereiken. Zo kan ook 'vergroting beleefbaarheid' en 'nieuwe economische impuls' geen doel op zich zijn, maar er kan aan gewerkt

worden, op voorwaarde dat het hoofddoel bereikt wordt. Kortom: vernatting en stikstofreductie zijn volgens ons in de gga de hoofdopgaven en de andere 'doelen' zijn koppelkansen.

Na onze kritiek werd in de volgende bijeenkomsten van de gga Vitale Peel gelukkig door de provincie vrij duidelijk aangegeven dat natuurherstel het wettelijk hoofddoel is. Op de website is het echter nog niet aangepast. Wij vinden het belangrijk dat dat alsnog gebeurt. Het is ons inziens niet goed als naar andere partijen verwachtingen worden gewekt die niet nageleefd kunnen worden. In processen als deze is duidelijkheid vooraf essentieel.

Meer over de gga Vitale Peel is te vinden op

<https://www.ggagroenblauw.nl/gebieden/vitale+peel/default.aspx>

Onder andere het volgende is daar inmiddels uitgewerkt:

Opgaven:

- In het GGA gebied De Peelvenen moeten maatregelen worden genomen om de natte, grondwaterafhankelijke natuurwaarden duurzaam in stand te kunnen houden en te verbeteren. De opgave focust zich op het langer vasthouden van water en het verbeteren van de beschikbaarheid van water en vitale bodem (verbeteren sponswerking, meer infiltratie, groter waterbergend vermogen, bodemverbetering) ten behoeve van de natuur en landbouw.

- Het treffen van generieke en gebiedsspecifieke maatregelen om de uitstoot en depositie van stikstof te beperken, om zo de 'stikstofdeken' dunner te maken en de stikstofdepositie in Natura2000-gebieden verder richting en uiteindelijk onder de Kritische Depositie Waarde (KDW) te brengen en daarmee de Natura2000-doelen te realiseren.

Doelen:

- Vóór 2030 aantoonbare stappen gezet hebben om de gunstige staat van instandhouding conform de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn te bereiken. Onderdeel van die stappen is het realiseren van de

waterhuishoudkundige randvoorwaarden voor de doeltypen in de Peel zijnde droge heiden, actieve hoogveen en herstellend hoogveen.

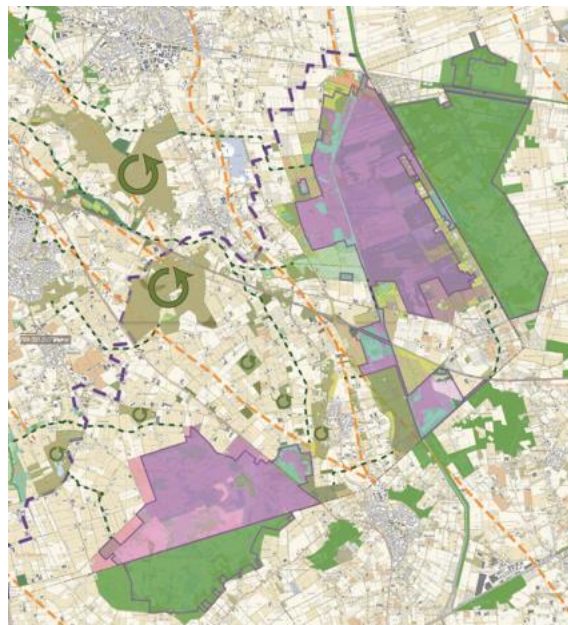
- Watertransitie realiseren gericht op waterconservering en aanvulling van het grondwater om de balans in aanvulling en benutting van het grondwater te herstellen.

- Doel Kaderrichtlijn Water: Uiterlijk in 2027 al het water in Europa schoon en gezond.

- Wijstherstel.

- Inrichten van een klimaatbestendig en waterrobuust watersysteem.

- Een duurzaam perspectief bieden voor agrarische bedrijven, waarbij zij een rol kunnen spelen bij de invulling van maatschappelijke doelen (o.a. beheer van het gebied en het vasthouden van water), waardoor de agrarische sector ook in de toekomst een belangrijke drager blijft van het Peellandschap.

Hoewel opgaven en doelen hier o.i. wat door elkaar gehaald worden, is dat in ieder geval een stuk beter uitgewerkt dan wat het groene plaatje met de 8 'doelen', op blz. 2 van deze nieuwsbrief, zou kunnen suggereren.

WBdP heeft toch nog een kritiekpunt ingebracht: op het plaatje hierboven staat met een paarse stippellijn het werkgebied van de gga Peel aangegeven. Volgens ons kan dat gebied zeker aan de noord- en de westkant van de Deurnese Peel te klein zijn om de waterhuishouding voor de Peel op orde te krijgen. De provincie heeft daarop aangegeven dat de grens indicatief is en zo nodig aangepast kan worden.

Volgens WBdP heeft de Peel een zone er omheen nodig waarbinnen de waterstand zo ver verhoogd wordt dat de condities om hoogveen terug te krijgen in de Peel behaald kunnen worden (zoals een fluctuatie van maximaal 30 cm/j en een wegzijging van max. 40 mm/j).

Kortom: geen stand-still-zone, maar een echte beschermingszone!

Hoe breed die zone moet worden, hangt o.a. af van de mate waarin binnen de zone de waterstand kan worden verhoogd.

Subirrigatie een oplossing?

Uit de eerste bijeenkomsten van de gga Vitale Peel bleek ons dat sommigen (waterschap en boerenorganisaties) verwachten dat subirrigatie een alternatief kan zijn voor beregenen uit grondwater en een middel om gronden rondom de natuur te vernatten.

Subirrigatie houdt in: water uit een aanvoersloot in een peilgestuurde drainage pompen. De grond wordt van tevoren geëgaliseerd. Het grondwaterpeil kan d.m.v. inlaten of aflaten nauwkeurig geregeld worden.

WBdP heeft daar twijfels bij. De ondernemer mag het systeem zelf bedienen en mag ook, bijv. wanneer een zware bui voorspeld wordt, van tevoren water aflaten. Bovendien is het duur om aan te leggen. Voor grasland te duur, werd op onze vraag geantwoord. Het gaat waarschijnlijk alleen lukken als de aanlegkosten gesubsidieerd worden.

En onze grote zorg is dat het niet bij zal dragen aan de nattere, natuurvriendelijke landbouw die we rond de natuur voorstaan. Het systeem lijkt volgens ons daarentegen bedoeld/geschikt voor intensievere teelten, die rond de natuur juist niet gewenst zijn. Bovendien wordt op deze manier de vernatting rond de natuur nog veel meer afhankelijk van Maaswateraanvoer en wordt de natuur daarmee 'aan het infuus' gelegd.

Voor deze subirrigatie worden pilots uitgevoerd. WBdP wordt daarbij door waterschap Aa en Maas betrokken en zal het kritisch volgen.